



## Tjänsteskrivelse

**2023-06-05**

**Diarienummer:** 23SON9

**Handläggare:**

Lars Lodin  
026-17 29 90  
lars.lodin@gavle.se

**Nämnd:**

Socialnämnden

## Sociala insatsgrupper för att utveckla insatser mot kriminalitet

**Bakgrund:**

I kommunplan 2023–2026 finns följande politiska uppdrag till Socialnämnden.

”Socialnämnden uppdras att stärka det förebyggande arbetet med till exempel fler fältassistenter, införa någon form av första linjens socialtjänst, sociala team eller sociala insatsgrupper som finns närmare barn, familjer och skola och är enklare att komma i kontakt med och som gör mer uppsökande verksamhet. För att stärka förebyggande insatser finns 5 mnkr att ansöka från kommunstyrelsens finansförvaltning genom särskilda beslut.”

I det arbete som pågick internt av Valfärd Gävle under 2022 föreslogs behov av att utveckla våra insatser för ungdomar med kriminell problematik samt att utveckla insatser för att minska placeringskostnader. Verksamhetschefer gavs i uppdrag att föreslå en handlingsplan. Bakgrunden till det uppdraget var en genomlysning som gjordes av KPMG under 2021 som visade på ett tydligt behov av att utveckla våra insatser i samverkan internt och externt. En del av de åtgärder som föreslogs var att skapa sociala insatsgrupper.

BRÅ och Socialstyrelsen har sedan en tid tillbaka sammanställt en rapport med tydliga rekommendationer för att städer ska utveckla arbetsmodellen SSPF och SIG, två olika former av sociala insatsgrupper. Modellen bygger på tät samverkan för att stävja ungdomsbrottslighet men också för att arbeta med de ungdomar som redan hamnat i farlig och organiserad brottslighet.

### **Åtgärder:**

Handlingsplanen har fastställt flera olika utvecklingsområden, en hel del av dessa görs inom befintlig ram och är genomförda eller i ett pågående utvecklingsstadium. Bl a stärkande av nätverksarbete, nya samverkansformer mellan utredningsenheter och öppenvård.

Öppenvården i Gävle kommer i september 2023 att göra en förändring där det kommer att bli två enheter med en enhet riktad mot barn och familj (0–12 år) och en enhet riktad mot ungdom och familj (13–17 år).

Det finns behov av att tillsätta resurser just i arbetet med sociala insatsgrupper. Det handlar dels om SSPF för yngre barn där målet är att göra insatser innan debut i kriminalitet, dels om SIG som utvecklar insatser gentemot ungdomar som redan hamnat i kriminalitet. Utöver detta finns planer på att utveckla arbetssättet inom det ambulerande motivationsteamet att även gälla för åldersgruppen unga vuxna med kriminell problematik.

Unga personer som är i brottslighet är en målgrupp där öppenvård nationellt inte når fram. Många familjer tackar ofta nej till insats. Det leder ofta till att dessa barn och unga blir placerade utan att öppenvården varit involverade. För att kunna arbeta mer intensivt och nära handläggare med både mobilisering, motivationsarbete och nätverksarbete så behövs fler tjänster för att underlätta arbetet och därmed förhindra både mänskligt lidande och kostnader i form av placeringar.

De sociala insatsgrupperna kommer utveckla vår öppenvård i förhållande till den befintliga verksamheten genom bl. a:

- Kunna erbjuda ungdomar och familjer en mer intensiv och nära vård där ett visst antal ärenden väljs ut där man bedömt att behoven är stora.
- Att tydligt kunna påvisa en modell som konkurrerar med brottslighet som livsstil.

- En annan kompetens än den som finns idag på öppenvården, där insatsen blir en kompensatorisk insats för de ungdomar och familjer vars behov inte direkt kan tillgodoses av dagens öppenvårdsinsatser.

-Tillgängligheten på insatsen kommer också kunna erbjudas kvällar och helger.

- Erbjud en omfattande insats för placerade ungdomar i samband med att de flyttar hem. Placeringstiden kan därmed förkortas.

Välfärd Gävle planerar att utifrån det politiska uppdraget igångsätta tre olika former av insatser. SSPF, SIG och ambuleringsteam.

### **Social insatsgrupp SSPF**

SSPF är ett brotts- och drogförebyggande arbete som utgår från samverkan kring grupper och individer. Samverkan sker mellan socialtjänst, skola, polis och fritidsverksamhet. Arbetet bygger på en fast struktur och dagordning, återkommande möten och gemensamma åtagandeplaner.

SSPF har sitt ursprung i Danmark, där man arbetar med modellen i många av landets kommuner. I Sverige har SSPF funnits sedan 2007. Göteborg och Malmö var bland de första kommunerna som introducerade arbetsformen. Ett relativt stort antal kommuner i Sverige arbetar idag med SSPF – på områdes- och gruppnivå och/eller på individnivå. Arbetet kan skilja sig mycket mellan kommunerna.

Sektorledningen för Välfärd har gett fältgruppen ansvaret att bygga upp SSPF. För detta behövs en förstärkning av fältgruppen med 2 medarbetare där 1 av dessa får uppdraget att vara SSPF-samordnare.

### **Social insatsgrupp (SIG)**

SIG är en arbetsform för samverkan kring unga och unga vuxna med hög risk för fortsatt kriminalitet och annat allvarligt normbrytande beteende. En utgångspunkt för att starta SIG är att det finns ett stort behov av samverkan mellan exempelvis skola, socialtjänst, polis, psykiatri, fritid, hemmet och eventuellt habilitering, Kriminalvården med flera. Socialtjänsten och polisen finns alltid med.

Kärnan i SIG är insatser och samordnat stöd från viktiga aktörer i syfte att motverka att den unge återfaller i brott. Genom att den unge och/eller vårdnadshavare samtycker till att de medverkande aktörerna får dela uppgifter om den unge har alla inblandade samma kunskap. Detta ökar förutsättningarna för att kunna ge rätt stöd i rätt tid.

Sektorledningen för Vårdförvaltning har gett Öppenvårdsenhet Barn och familj i uppdrag att bygga upp sociala insatsgrupper enligt denna modell. Inledningsvis måste en samordnare rekryteras för att tydliggöra arbetsformerna. För att kunna ha en kraftfull insats enligt modellen behövs sedan ytterligare 4 medarbetare anställas vid sidan av den befintliga samordnaren.

### **Ambulerande motivationsteam**

Då Öppenvård barn& familj har sin målgrupp upp till 18 år finns även behov att utveckla insatser för åldersgruppen över 18 år- unga vuxna. Utredningsenhet Vuxen har de senaste åren byggt upp ett framgångsrikt arbetssätt för personer med omfattande beroendeproblematik - ambulerande motivationsteam. Arbetssättet påminner i mångt och mycket om sociala insatsgrupper.

Sektorledningen för Vårdförvaltning har därför gett Utredningsenhet Vuxen uppdraget att utveckla den befintliga arbetsmodellen även till målgruppen unga vuxna. Det finns här även goda förutsättningar att i samarbete med polisen skapa en avhoppbar verksamhet för de personer som tydligt tagit ställning att lämna den kriminella livsstilen. 3 ytterligare tjänster planeras för den målgruppen.

### **Kostnad**

Insats	Tillskott	Belopp
SSPF-Fältgruppen	2 medarbetare + overhead	1 500 000 kr
SIG- Öppenvårdsenhet Barn och familj	5 medarbetare + overhead	3 500 000 kr
Ambulerande motivationsteam/SIG- Utredningsenhet Vuxen	3 medarbetare + overhead	2 100 000 kr
<b>Totalt</b>	<b>10 medarbetare</b>	<b>7 000 000 kr</b>

### Finansiering via minskade kostnader för placeringar och extern öppenvård.

Ett tydligt mål för Socialnämnden är att kunna utveckla vård på hemmaplan för målgruppen. Placeringar i HVB och SiS har ofta svårt att visa på positiva effekter för de unga avseende utveckling av kriminalitet och missbruk. Kostnaderna är dessutom omfattande. Nedanstående tabell visar på snittkostnad per person.

	Placering LVU	Placering SoL 0- 20	Totalsumma
Avslutade	4583	5101	<b>4953</b>
Pågående	5640	4596	<b>5197</b>
<b>Totalsumma</b>	<b>5365</b>	<b>4871</b>	<b>5096</b>

Antalet externa placeringar av barn/unga har under de senaste månaderna ökat.

I april 2022 var 65 barn/unga placerade.

I april 2023 har siffran stigit till 75.

Utvecklingen har varit särskilt alarmerande sedan oktober 2022 då antalet var nere i 61.

Månadskostnaden april 2022 var 9,8 mkr.

Oktober 2022 10,0 mkr

April 2023 11,7 mkr.

Omräknat till helår blir skillnaden 22,8 mkr i kostnadsökning april månad 2023 jämfört med april 2022.

Ett annat mål för Socialnämnden är att kunna bedriva öppenvård i egen regi i högre grad förhållande till extern öppenvård.

I april 2022 fick 58 personer extern öppenvård till en kostnad av 1,1 mkr.

I april 2023 var det 65 personer till en kostnad av 1,9 miljoner.

Omräknat till helår 9,6 mkr.

### Förmodade effekter av åtgärderna:

Målsättningen är att bättre kunna svara upp med relevanta insatser i ärenden där kriminalitet är en del av problematiken. Att utvärdera effekterna för varje individ som blir aktuell för insatsen är av stor vikt. Hur lyckas man etablera en samverkansallians med

den unge och dess familj? Hur förmår de samverkande parterna formera sina samlade insatser? Vad blir de sociala effekterna av insatsen utifrån varje individ?

Utöver utvärdering av varje ärende behöver också en uppföljning av de ekonomiska konsekvenserna göras. I kraft av de sociala insatsgrupperna i kombination med övriga utvecklingsarbeten som bedrivs inom ram finns goda förutsättningar att sänka placeringskostnader och köp av extern öppenvård. En rimlig målsättning är att en investering i sociala insatsgrupper och ambulerande motivationsteam ger en positiv ekonomisk effekt redan under 2024 och 2025 som motsvarar den ökade kostnaden om 7 miljoner på helårsbasis.

Lars Lodin, kontorschef Förebyggande & kompetens, Valfärd Gävle

Helen Polmé, kontorschef Stöd i hemmet, Valfärd Gävle

Lena Hörnell, kontorschef Myndighet, Valfärd Gävle

2023-06-05